Bylo však již poukázáno na to, že hostinec, o nějž jde, je součástí zabrané půdy, že nebylo o něm dosud vysloveno, že je ze záboru vyloučen, a vztahují se na něj tudíž do té doby, než bude snad zbaven nexu záborového, všecky předpisy platné o zcizování zabraného majetku. Zákon záborový v § 7 nečiní v tom směru žádného rozdílu a proto není závady, aby státní úřad pozemkový — schvaluje smlouvu o prodeji hostince — připojil k ní vhodné podmínky.

Stěžovatelé sami — jak již řečeno — proti obsahu podmínek ničeho nenamítají, nevytýkají zejména, že podmínky ty odporují zásadám vysloveným v zákoně záborovém a dalších předpisech týkajících se reformy pozemkové a proto nelze stížnosti opřené jedině o to, že prý jde o prodej nemovitosti ze záboru vyloučené, přiznati oprávněnost.

Bylo ji proto zamítnouti jako bezdůvodnou.

Č. 930.

Státní školy střední: I. * Občané státní mají subjektivní právní nárok, aby oni, pokud se týče jejich děti, byli připuštěni k návštěvě státního gymnasia, když jsou splněny podmínky pro přijetí stanovené. — II. * Přijetí do státního gymnasia může býti odepřeno toliko ze zvláštních důvodů, buďto spočívajících na konkretních předpisech právních anebo plynoucích již z povahy věci a proto příslušnými předpisy mlčky předpokládaných.

(Nález ze dne 7. září 1921 č. 11.119.)

Věc: Alois T. v B. (adv. Dr. Fr. Wien-Claudi z Prahy) proti ministerstvu školství a národní osvěty stran zamítnutí žádosti za přijetí syna do německého gymnasia v Prachaticích.

Výrok: Naříkané rozhodnutí se zrušuje pro vadnost řízení.

Důvody: Výnosem ministerstva školství a národní osvěty z — zřízeno bylo v Prachaticích nové státní reformní reálné gymnasium s vyučovacím jazykem československým a výnosem téhož ministerstva z — prozatímně umístěno v jedné části budovy německého státního reálného gymnasia v Prachaticích.

Pro velikou omezenost místa (tím v budově způsobenou) stanovilo pak ministerstvo školství a národní osvěty posléze citovaným výnosem, aby ve školním roce 1920/21 nebyli přijímáni na německé reálné gymnasium noví žáci — cizozemci vůbec, noví tuzemští žáci pak přecházející do vyšších tříd z ústavů jiných, jen ve zvláště pozoruhodných a zcela výjimečných případech se svolením zemské školní rady. Na základě tohoto ministerského výnosu oznámila pak podle údajů stížnosti zemská školní rada ředitelství německého gymnasia v Prachaticích výnosem z —, že se nemají bez povolení zemské školní rady žáci z vyšších tříd jiného ústavu na toto gymnasium pro nedostatek místností přijímati.

Stěžovatel žádal podáním z — ministerstvo školství a národní osvěty za povolení k přijetí svého 15½ roku starého syna, který navštěvoval 6. tř. německého gymnasia v B., do prachatického německého gymnasia

počátkem druhého běhu školního roku 1920/21, udávaje za důvod, že jsa úplně zaměstnán svým podnikem nemůže se věnovati výchově syna, jeho choť pak že výchovu tak velkého syna nemůže zastati a že proto míní ho dáti do doporučovaného studentského internátu v Prachaticích, aby se mu tam dostalo náležitého dozoru a návodu ve studiích.

Naříkaným rozhodnutím z — ministerstvo školství a národní osvěty tuto žádost — — zamítlo a to pro nedostatek místa.

O stížnosti uvážil nejvyšší správní soud takto:

Nejvyššímu správnímu soudu bylo nejprve řešiti otázku své příslušnosti, zda a do jaké míry možno v zamítnutí žádaného přijetí žáka do veřejného gymnasia vůbec spatřovati porušení subjektivního práva žadatelova, proti němuž bylo by lze dovolávati se nejvyššího správního soudu ve smyslu § 2 zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876.

Mezi přední úkoly novodobého státu patří též povinnost, postarati se o to, aby obecenstvo mělo možnost zjednati si podle míry svých potřeb různé stupně vzdělání; ke splnění této své povinnosti zakládá a vydržuje stát po případě i jiní činitelé veřejní jako země, obec a pod. zejména též ústavy vyučovací, které podle vylíčeného jsou určeny k tomu, aby nejširším kruhům sprostředkovaly určité vzdělání.

Takovéto ústavy vzdělávací jsou podle tohoto svého určení »veřejnými ústavy«, t. j. souhrnem prostředků osobních a věcných, které v rukou veřejné správy a orgánů jejích sloužiti mají trvale zvláštnímu veřejnému účelu. Z povahy a určení takových ústavů veřejných plyne, že každý, kdo náleží do kruhu osob, jichž potřebám veřejný ústav má sloužiti a jenž splní předpoklady příslušnými předpisy žádané anebo z věci samé plynoucí, má subjektivní nárok na to, aby k používání veřejného ústavu obvyklým způsobem byl připuštěn.

Tyto všeobecné zásady došly též v příčině našich veřejných škol středních výrazu v positivních předpisech právních, kterými dříve upravovány byly a nyní upraveny jsou poměry veřejných středních škol. V tom směru stačí příkladem uvésti dekret dvorské komise studijní ze dne 26. května 1838 čís. 2861 (uveřejněný ve sbírce »Marenzeller, Normalien für Gymnasien und Realschulen), který udílí direktivy, jak třeba si počínati s žáky určitých vlastností přestupujícími na ústav z jiného ústavu, »když podle zákona žádané přijetí nelze odepříti«; zejména pak jest poukázati na předpisy organisační osnovy pro gymnasia a reálky schválené cís. nařízením ze dne 16. září 1849 č. 393 ř. z., která z velké části i dnes ještě jest platným právem.

Tato organisační osnova, projednávajíc v §§ 59 a násl. podle nadpisu o přijímání žáků, upravuje v § 59 povšechně přijímání žáků vůbec a stanoví rovněž zcela povšechně v bodu 3 tohoto §u, že z odepření přijetí lze odvolati se k zemské školní radě. Podobně připouští odvolání k zemské školní radě také nejnovější předpis o přijímání žáků do I. třídy škol středních, vydaný výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 14. června 1919 č. 25.819, Věstníku čís. 81.

Z uvedených důvodů dospěl nejvyšší správní soud k přesvědčení, že občané mají subjektivní právní nárok na to, aby oni, pokud se týče jejich děti, byli připuštěni k návštěvě státních gymnasií a to i tehdy, jde-li o

osoby překročivší již věk povinné návštěvy školní, pokud splněny jsou podmínky právními předpisy pro přijetí stanovené, a že dále přijetí do státního gymnasia může býti odepřeno toliko ze zvláštních důvodů, spočívajících buď na konkretních předpisech právních anebo plynoucích již z povahy věci a proto příslušnými předpisy mlčky předpokládaných. Takovýmto důvodem může býti na příklad pravoplatné vyloučení žáka z ústavu neb studia vůbec, nedostatek místa zejména proti přespolním, majícím možnost navštěvovati ústav jiný a pod.

Odepřením žádaného přijetí do státního gymnasia může tedy býti porušeno subjektivní právo jednotlivcovo, proti němuž jest možno dovolávati se právní ochrany nejvyššího správního soudu, a jest proto stížnost k nejvyššímu správnímu soudu do příslušného rozhodnutí správních instancí přípustná.

Ve věci samé jest dále patrno, že úřad nebo činitel povolaný k tomu, aby rozhodoval o žádostech za přijetí do veřejného gymnasia jest povinen opříti svoje zamítavé rozhodnutí náležitým důvodem a opatřiti sobě, než rozhodne, přesvědčení o tom, že příslušné důvody jsou v konkrétním případě splněny.

Ze spisů jde na jevo, že ministerstvo školství a národní osvěty svým výnosem č. — vzhledem k nutnosti, umístiti v budově státního gymnasia v Prachaticích vedle německého gymnasia také ještě nově založené státní gymnasium s vyučovacím jazykem československým, předpokládalo a povšechným řízením také zjistilo všeobecnou omezenost místa v uvedené budově a že proto nařídilo, aby do německého gymnasia v Prachaticích byli přijímáni noví žáci z jiných ústavů jenom ve zvlášť pozoruhodných a zcela výjimečných případech.

Nejvyšší správní soud nepochybuje o tom, že ministerstvo školství a národní osvěty jakožto nejvyšší úřad státní správy školské byl oprávněn dáti podobný všeobecný příkaz (instrukci) svým podřízeným orgánům, poněvadž nedostatek místa jest podle přirozené povahy věci důvodem připouštějícím nepřijímání žáků; na druhé straně však jest nezbytno, aby v každém jednotlivém případě žádosti o přijetí bylo vyšetřeno, je-li povšechně zjištěný nedostatek místa takového druhu, aby i v době podání a vyřízení konkretní žádosti odůvodňoval zamítavé vyřízení.

Ze spisů však jest toliko patrno, že ministerstvo školství a národní osvěty zaslalo žádost stěžovatelovu zemské školní radě »k vyřízení podle svého výnosu č. —«, a že zemská školní rada stěžovateli prostě oznámila, že »ministerstvo školství a národní osvěty jeho žádost zamítlo a to pro nedostatek místa«.

Podle spisů nelze však posouditi, zda a jakým způsobem nabyly zúčastněné úřady přesvědčení o tom, že nedostatek místa na ústavě v době vyřízení žádosti byl takový, že nedopouštěl přijetí již ani jediného žáka, zejména když stížnost tvrdí, že v dotyčné třídě (šesté) bylo vůbec jenom šest žáků.

V tomto nedostatku, který znemožňuje nejvyššímu správnímu soudu, aby utvořiti si mohl úsudek o zákonitosti naříkaného rozhodnutí, nutno spatřovati podstatnou vadu řízení, pročež bylo naříkané rozhodnutí podle § 6 zák. o správ. soudě zrušiti.